ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

της 23ης Μαΐου 2000 *

Στην υπόθεση C-196/98,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Social Security Commissioner (Ηνωμένο Βασίλειο) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 234 ΕΚ), με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο των διαφορών που εκκρεμούν ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Regina Virginia Hepple

και

Adjudication Officer,

μεταξύ

Adjudication Officer

και

Anna Stec,

μεταξύ

Patrick Vincent Lunn

και

Adjudication Officer,

μεταξύ

Adjudication Officer

και

Oliver Kimber

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

και μεταξύ

Adjudication Officer

και

Sybil Spencer,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/003, σ. 160),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους G. C. Rodríguez Iglesias, Πρόεδρο, D. A. O. Edward και L. Sevón, προέδρους τμήματος, P. J. G. Kapteyn, C. Gulmann, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann και H. Ragnemalm (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: A. Saggio,
γραμματέας: L. Hewlett, υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— οι R. V. Hepple, A. Stec, S. Spencer και P. V. Lunn, εκπροσωπούμενοι από τον R. Drabble, QC, εντολοδόχο του R. Poynter, solicitor,

— ο O. Kimber, εκπροσωπούμενος από την H. Mountfield, barrister, εντολοδόχο της B. McKenna, solicitor,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τον J. E. Collins, Assistant Treasury Solicitor, επικουρούμενο από τον C. Vajda, QC,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από την M. Wolfcarius, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, και τον N. Yerrell, δημόσιο υπάλληλο κράτους μέλους αποσπασμένο στην υπηρεσία αυτή,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις των R. V. Hepple, A. Stec, S. Spencer, P. V. Lunn και O. Kimber, της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου και της Επιτροπής, κατά τη συνεδρίαση της 8ης Ιουνίου 1999,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 12ης Οκτωβρίου 1999,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με απόφαση της 8ης Μαΐου 1998, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 22 Μαΐου 1998, ο Social Securiry Commissioner υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 234 ΕΚ), τρία προδικαστικά ερωτήματα επί της ερμηνείας του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/003, σ. 160, στο εξής: οδηγία).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφορών μεταξύ της R. V. Hepple και τεσσάρων άλλων ατόμων και του Adjudication Officer, αναφορικά με την άρνηση του τελευταίου να τους χορηγήσει «reduced earnings allowance» (επίδομα λόγω μειώσεως των εισοδημάτων, στο εξής: EME).

Η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση

3 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας απαγορεύει κάθε διάκριση λόγω φύλου, ειδικότερα όσον αφορά τον υπολογισμό των παροχών.

4 Τέτοια διάκριση μπορεί να δικαιολογηθεί μόνο βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας, κατά το οποίο η τελευταία δεν θίγει την ευχέρεια των κρατών μελών να αποκλείουν από το πεδίο εφαρμογής της όχι μόνον τον καθορισμό της ηλικίας συνταξιοδοτήσεως για τη χορήγηση συντάξεων γήρατος και συντάξεων εν γένει, αλλά επίσης τις συνέπειες που είναι δυνατό να προκύψουν για άλλες παροχές.

5 Κατά το άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας:

«Τα κράτη μέλη προβαίνουν περιοδικά στην εξέταση των θεμάτων που εξαιρούνται κατά την παράγραφο 1, προκειμένου να εξακριβώσουν αν δικαιολογείται, λαμβανομένης υπόψη της κοινωνικής εξελίξεως, η διατήρηση των εν λόγω εξαιρέσεων.»

6 Το άρθρο 8 της οδηγίας ορίζει:

«1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι αναγκαίες για να συμμορφωθούν προς την παρούσα οδηγία εντός έξι ετών από της κοινοποιήσεώς της. Ενημερώνουν αμέσως περί αυτού την Επιτροπή.

2. Τα κράτη μέλη διαβιβάζουν στην Επιτροπή το κείμενο των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που εκδίδουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία, συμπεριλαμβανομένων και των μέτρων που υιοθετούν κατ' εφαρμογή του άρθρου 7, παράγραφος 2.

Ενημερώνουν την Επιτροπή για τους λόγους που δικαιολογούν την ενδεχόμενη διατήρηση των υφισταμένων διατάξεων στα θέματα που προβλέπονται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, και για τις δυνατότητες μεταγενέστερης αναθεωρήσεώς τους.»

7 Το άρθρο 9 της οδηγίας προβλέπει:

«Εντός επτά ετών από της κοινοποιήσεως της παρούσης οδηγίας, τα κράτη μέλη διαβιβάζουν στην Επιτροπή όλα τα χρήσιμα στοιχεία, προκειμένου να δυνηθεί αυτή να συντάξει και να υποβάλει έκθεση στο Συμβούλιο, σχετικά με την εφαρμογή της παρούσης οδηγίας και να προτείνει κάθε άλλο αναγκαίο μέτρο για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.»

Η εθνική κανονιστική ρύθμιση

8 Οι πέντε υποθέσεις της κύριας δίκης αφορούν τη χορήγηση του EME στους ενδιαφερόμενους, το οποίο αποτελεί εβδομαδιαία χρηματική παροχή καταβαλλόμενη στους εργαζόμενους ή πρώην εργαζόμενους που υπήρξαν θύματα εργατικού ατυχήματος ή επλήγησαν από επαγγελματική ασθένεια. Έχει ως αντικείμενο να αντισταθμίσει τη μείωση της ικανότητας επιτεύξεως κέρδους.

9 Το σύστημα «Industrial Injuries Scheme» (σύστημα προστασίας κατά των εργατικών ατυχημάτων) εισήχθη το 1948 και οδήγησε στην καταβολή ενός «special hardship allowance» (επίδομα λόγω ιδιαιτέρων δυσχερειών) το οποίο τροποποιήθηκε και αποκλήθηκε πλέον EME με τον Social Security Act 1986 (νόμο του 1986 περί κοινωνικής ασφαλίσεως). Σήμερα, οι σχετικές διατάξεις περιλαμβάνονται στο τμήμα V του Social Security Contributions and Benefits Act 1992 (νόμου του 1992 περί εισφορών και παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως).

10 Το EME υπολογίζεται με την αντιπαραβολή των εισοδημάτων εκ της εργασίας που ο ενδιαφερόμενος δεν είναι πλέον σε θέση να διατηρήσει λόγω του ατυχήματος ή της επαγγελματικής ασθένειας των οποίων υπήρξε θύμα, προς τα εισοδήματα τα προερχόμενα από οποιαδήποτε άλλη εργασία την οποία ο ενδιαφερόμενος μπορεί να εκτελέσει παρά την αναπηρία του. Το μέγιστο ποσό του επιδόματος αυτού ανέρχεται σε 40 λίρες στερλίνες (GBP) περίπου, περιλαμβανομένων των ετησίων αυξήσεων που συνδέονται με το κόστος διαβιώσεως.

11 Η καταβολή του EME δεν υπόκειται σε καμία προϋπόθεση ελάχιστης εισφοράς, αν και ένα μέρος των εισφορών εθνικής ασφαλίσεως των μισθωτών και των εργοδοτών τους αφορούσε το κόστος του συνόλου του συστήματος προστασίας κατά των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών.

12 Μετά το 1986, το ΕΜΕ υπέστη διάφορες νομοθετικές τροποποιήσεις σκοπό έχουσες να περιορίσουν τον αριθμό των δικαιούχων. Μέχρι την ημερομηνία αυτή, το εν λόγω επίδομα εξακολουθούσε να οφείλεται παρά το ότι ο δικαιούχος είχε συμπληρώσει την ηλικία συνταξιοδοτήσεως και είχε αρχίσει να καταβάλλεται η προβλεπόμενη εκ του νόμου σύνταξη γήρατος, και επομένως λάμβανε συγχρόνως δύο πλήρεις παροχές. Τα νομοθετικά μέτρα που θεσπίστηκαν μετά το 1986 είχαν ως αντικείμενο να περιορίσουν την καταβολή του ΕΜΕ μόνο στα πρόσωπα που βρίσκονταν ακόμη σε κανονική ηλικία εργασίας.

13 Η τελευταία σημαντική τροποποίηση συνίστατο στην εισαγωγή ενός «retierement allowance» (επίδομα συντάξεως, στο εξής: ΕΣ), το οποίο αντικατέστησε το ΕΜΕ για τα πρόσωπα που είχαν συμπληρώσει την παρέχουσα δικαίωμα συνταξιοδοτήσεως ηλικία («pensionable age») και είχαν εγκαταλείψει κάθε κανονική εργασία. Το ύψος του επιδόματος αυτού αντιστοιχεί στο 25 % του τελευταίου εβδομαδιαίου ποσού του ΕΜΕ το οποίο θα εδικαιούτο ο ενδιαφερόμενος. Ως στόχο έχει να αντισταθμίσει τη μείωση του δικαιώματος συντάξεως που απορρέει από τη μείωση του εισοδήματος συνεπεία εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθένειας.

14 Πρέπει να προστεθεί ότι η ηλικία από της συμπληρώσεως της οποίας γεννάται δικαίωμα επί συντάξεως λόγω συμπληρώσεως συντάξιμου χρόνου στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι τα 65 έτη για τους άνδρες και τα 60 έτη για τις γυναίκες. Μέχρι την 1η Οκτωβρίου 1989, ένα άτομο μπορούσε να έχει αξίωση επί συντάξεως λόγω συμπληρώσεως συντάξιμου χρόνου μόνον αν είχε συμπληρώσει την ηλικία που επιτρέπει την προβολή του δικαιώματος συνταξιοδοτήσεως, αν πληρούνταν οι προϋποθέσεις εισφοράς και αν το άτομο αυτό «είχε εγκαταλείψει μια κανονική θέση εργασίας».

15 Από 1ης Οκτωβρίου 1989, οι κανόνες που διέπουν τις προϋποθέσεις κτήσεως του δικαιώματος επί συντάξεως λόγω συμπληρώσεως συντάξιμου χρόνου τροποποιήθηκαν υπό την έννοια ότι η εν λόγω σύνταξη χορηγείται πλέον στα πρόσωπα που έχουν συμπληρώσει την ηλικία από της οποίας γεννάται δικαίωμα συνταξιοδοτήσεως, έστω και αν τα πρόσωπα αυτά δεν έχουν εγκαταλείψει κανονική θέση εργασίας.

Οι διαφορές της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

16 Οι R. V. Hepple, S. Spencer, A. Stec, O. Kimber και P. V. Lunn αμφισβητούν, από διαφορετικές απόψεις, τα αποτελέσματα τα οποία επιφέρουν απέναντί τους οι διαδοχικές νομοθετικές τροποποιήσεις του οικείου καθεστώτος.

17 Προβάλλουν κατ' ουσίαν ότι το ποσό του επιδόματος που λαμβάνουν από της συμπληρώσεως της προβλεπόμενης εκ του νόμου ηλικίας συνταξιοδοτήσεως — κατά περίπτωση το ΕΜΕ ή το ΕΣ — είναι κατώτερο από εκείνο που λαμβάνει ένα άτομο του αντίθετου φύλου ευρισκόμενο σε συγκρίσιμη κατάσταση.

18 Έχοντας αμφιβολίες επί του συμβατού της εθνικής κανονιστικής ρυθμίσεως προς την οδηγία, ο Social Security Commissioner αποφάσισε να αναβάλει την έκδοση οριστικής αποφάσεως και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα τρία ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Το άρθρο 7 της οδηγίας 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου επιτρέπει σε κράτος μέλος να επιβάλλει ανόμοιες προϋποθέσεις ως προς την ηλικία, συναρτώμενες προς τα διαφέροντα μεταξύ ανδρών και γυναικών όρια ηλικίας συνταξιοδοτήσεως που προβλέπει το νομοθετικό του *σύστημα συντάξεων γήρατος*, όσον αφορά την κτήση δικαιώματος επί μιας παροχής έχουσας τα χαρακτηριστικά του επιδόματος λόγω μειώσεως του εισοδήματος (ΕΜΕ) που καταβάλλεται στο πλαίσιο νομοθετικού *συστήματος ασφαλίσεως κατά εργατικών αυτυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών*, με αποτέλεσμα να καταβάλλονται εβδομαδιαίως, στο πλαίσιο του συστήματος αυτού, διαφορετικά χρηματικά ποσά σε άνδρες και γυναίκες που βρίσκονται κατά τα λοιπά σε παρόμοια κατάσταση, ειδικότερα όταν η εν λόγω άνιση μεταχείριση:

α) δεν επιβάλλεται από κανένα οικονομικό λόγο συναρτώμενο με το ένα ή το άλλο ασφαλιστικό σύστημα, και

β) ουδέποτε υπήρξε στο παρελθόν, επιβλήθηκε δε για πρώτη φορά πολλά έτη μετά την εγκαθίδρυση των δύο ασφαλιστικών συστημάτων, αλλά και μετά τις 23 Δεκεμβρίου 1984, οπότε εξέπνευσε η προθεσμία που τάσσει το άρθρο 8 της οδηγίας για την πλήρη εφαρμογή της;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, βάσει ποιων κριτηρίων μπορεί να καθοριστεί αν οι ανόμοιες προϋποθέσεις ως προς την ηλικία, όπως αυτές που επιβλήθηκαν στη Μεγάλη Βρετανία για το επίδομα λόγω μειώσεως του εισοδήματος από το 1988/89 και εφεξής, είναι αναγκαίες προκειμένου να διασφαλιστεί η συνοχή των ασφαλιστικών συστημάτων ή περιλαμβάνονται μεταξύ των ζητημάτων που τα κράτη μέλη δύνανται, δυνάμει του άρθρου 7, να αποκλείουν από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας;

3) Αν οι εν λόγω ανόμοιες προϋποθέσεις ως προς την ηλικία *δεν* εμπίπτουν στην εξαίρεση του άρθρου 7, η αρχή του αμέσου αποτελέσματος επιβάλλει στο εθνικό δικαστήριο (ελλείψει εθνικής νομοθεσίας προς συμμόρφωση προς την οδηγία) να διορθώσει την άνιση μεταχείριση, χορηγώντας συμπληρωματική παροχή σε κάθε ενδιαφερόμενο *κάθε* εβδομάδα κατά την οποία το ποσό το οποίο του καταβάλλεται βάσει του συστήματος ασφαλίσεως κατά των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών είναι κατώτερο εκείνου το οποίο λαμβάνει πρόσωπο του ετέρου φύλου, ευρισκόμενο κατά τα λοιπά σε παρόμοια κατάσταση (το πρόσωπο αναφοράς), *αυτό δε ανεξαρτήτως:*

α) κάθε αντιστρόφου πλεονεκτήματος όταν, κατά τη διάρκεια *άλλων* εβδομάδων, το ίδιο πρόσωπο τυγχάνει της καταβολής υψηλότερου ποσού απ' ό,τι το πρόσωπο αναφοράς και/ή

β) της υπάρξεως ή της ασκήσεως επιλογών διαφοροποιημένων αναλόγως του φύλου, στο πλαίσιο του συστήματος των *συντάξεων* — ενόψει της επιλογής της ηλικίας από της συμπληρώσεως της οποίας θα πρέπει να καταβάλλεται η σύνταξη, λαμβανομένου υπόψη ότι το συνδυασμένο αποτέλεσμα των επιλογών αυτών και των ανόμοιων προϋποθέσεων που προβλέπονται από το *σύστημα ασφαλίσεως κατά των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών* μπορεί να συνεπάγεται την εβδομαδιαία καταβολή ποσών κυμαινόμενων (και άνισων) δυνάμει του εν λόγω συστήματος: ορισμένες εβδομάδες υπέρ του ενδιαφερόμενου, άλλες εβδομάδες υπέρ του προσώπου αναφοράς;

Ή πρέπει, αντιθέτως, να λαμβάνονται υπόψη τα στοιχεία αυτά και, στην περίπτωση αυτή, ποιες είναι οι επ' αυτών ισχύουσες αρχές όταν αναγνωρίζεται άμεσο αποτέλεσμα στο άρθρο 4;»

Επί των δύο πρώτων ερωτημάτων

19 Με τα δύο πρώτα ερωτήματά του, που πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το παραπέμπον δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν η προβλεπόμενη στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας παρέκκλιση ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι εφαρμόζεται επί παροχής, όπως το ΕΜΕ, που εισήχθη στην εθνική νομοθεσία μετά την εκπνοή της προθεσμίας για τη μεταφορά της οδηγίας και επιβάλλει την προϋπόθεση συμπληρώσεως ορισμένης ηλικίας που διαφέρει αναλόγως του φύλου.

20 Διαπιστώνεται προκαταρκτικά ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη παροχή, η οποία συνίσταται στην καταβολή επιδόματος στους εργαζόμενους των οποίων ο μισθός μειώθηκε συνεπεία εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθένειας, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Επιπλέον, πρέπει να επισημανθεί ότι η παροχή αυτή δεν συνιστά σύνταξη γήρατος, αλλά θα μπορούσε ενδεχομένως να χαρακτηριστεί, δυνάμει του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας, ως παροχή έναντι της οποίας ο καθορισμός της ηλικίας συνταξιοδοτήσεως θα μπορούσε να έχει συνέπειες.

21 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να εξεταστεί αν απαγορεύεται από την οδηγία η λήψη εκ μέρους των κρατών μελών, τα οποία επέβαλαν προϋπόθεση ηλικίας συνταξιοδοτήσεως διαφορετική αναλόγως του φύλου, νέων εισαγόντων διακρίσεις μέτρων μετά την εκπνοή της προθεσμίας για τη μεταφορά της οδηγίας.

22 Κατά τις R. V. Hepple, A. Stec και S. Spencer, τους P. V. Lunn και O. Kimber, καθώς και την Επιτροπή, τέτοια χρήση της παρεκκλίσεως που προβλέπεται στο

άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας αντίκειται προς τον σκοπό της οδηγίας ο οποίος συνίσταται στην προοδευτική εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως. Επισημαίνουν επιπλέον ότι, στη σκέψη 9 της αποφάσεως της 30ής Μαρτίου 1993, C-328/91, Thomas κ.λπ. (Συλλογή 1993, σ. I-1247), το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι με το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας, ο κοινοτικός νομοθέτης θέλησε να επιτρέψει στα κράτη μέλη να διατηρήσουν προσωρινώς, όσον αφορά τις συντάξεις, τα πλεονεκτήματα που έχουν αναγνωριστεί στις γυναίκες, ώστε αυτά να μπορέσουν να προβούν προοδευτικά στην τροποποίηση των συνταξιοδοτικών συστημάτων.

23 Συναφώς, πρέπει να διευκρινιστεί ότι η προσωρινή διατήρηση μιας διαφορετικής αναλόγως του φύλου προϋποθέσεως όσον αφορά την ηλικία συνταξιοδοτήσεως μπορεί να καθιστά αναγκαία τη μεταγενέστερη λήψη, μετά την εκπνοή της προθεσμίας για τη μεταφορά της οδηγίας, μέτρων αναπόσπαστων από αυτό το εισάγον παρέκκλιση σύστημα καθώς και την τροποποίηση τέτοιων μέτρων.

24 Πράγματι, αν απαγορευόταν σε κράτος μέλος, που επέβαλε προϋπόθεση ηλικίας συνταξιοδοτήσεως διαφορετικής για τους άνδρες και τις γυναίκες, να λαμβάνει ή να τροποποιεί, μετά την εκπνοή της προθεσμίας για τη μεταφορά της οδηγίας, μέτρα συνδεόμενα με αυτή τη διαφορά ηλικίας, αυτό θα είχε ως συνέπεια να στερήσει από την πρακτική της αποτελεσματικότητα την προβλεπόμενη στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας παρέκκλιση.

25 Κατά πάγια νομολογία, οσάκις, βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας, ένα κράτος μέλος προβλέπει διαφορετική ηλικία για τη χορήγηση συντάξεως γήρατος και συντάξεως λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου μεταξύ ανδρών και γυναικών, η έκταση εφαρμογής της παρεκκλίσεως την οποία επιτρέπει η φράση «τις συνέπειες που είναι δυνατόν να προκύψουν για άλλες παροχές», του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', περιορίζεται στις διακρίσεις οι οποίες υφίστανται σε άλλα συστήματα παροχών και οι οποίες συνδέονται αναγκαίως και αντικειμενικώς με τη διαφορά της ηλικίας συνταξιοδοτήσεως (βλ., ιδίως, προμνημονευθείσα απόφαση Thomas κ.λπ., σκέψη 20, και αποφάσεις της 11ης Αυγούστου 1995, C-92/94, Graham κ.λπ., Συλλογή 1995, σ. I-2521, σκέψη 11, και της 30ής Ιανουαρίου 1997, C-139/95, Balestra, Συλλογή 1997, σ. I-549, σκέψη 33).

26 Αυτό ισχύει όταν οι διακρίσεις αυτές είναι αντικειμενικώς αναγκαίες για να αποφευχθεί ο κίνδυνος διαταράξεως της οικονομικής ισορροπίας του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως ή για να εξασφαλισθεί η συνοχή μεταξύ του συστήματος συντάξεων λόγω συμπληρώσεως συνταξίμου χρόνου και του συστήματος των άλλων παροχών (βλ. προμνημονευθείσες αποφάσεις Thomas κ.λπ., σκέψη 12, και Graham κ.λπ., σκέψη 12, και Balestra, σκέψη 35).

27 Όσον αφορά κατ' αρχάς την προϋπόθεση της διατηρήσεως της οικονομικής ισορροπίας του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως, πρέπει να υπομνησθεί αφενός ότι το Δικαστήριο διαπίστωσε ήδη ότι η χορήγηση παροχών που εμπίπτουν σε συστήματα που δεν στηρίζονται στην καταβολή εισφορών σε άτομα θύματα ορισμένων κινδύνων, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το δικαίωμα των ατόμων αυτών για σύνταξη γήρατος βάσει συμπληρωθεισών περιόδων καταβολής εισφορών, δεν ασκεί άμεση επιρροή στην οικονομική ισορροπία των συστημάτων συντάξεων που στηρίζονται στην καταβολή εισφορών (βλ. προμνημονευθείσα απόφαση Thomas κ.λπ., σκέψη 14).

28 Επισημαίνεται, αφετέρου, ότι το επιχείρημα κατά το οποίο η οικονομική ισορροπία θα μπορούσε να εφαρμόζεται σε παροχές που δεν στηρίζονται στην καταβολή εισφορών, όπως οι επίμαχες στην κύρια δίκη, δεν προβλήθηκε με τις παρατηρήσεις που κατατέθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου, η δε Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου απέκλεισε ρητώς τέτοια δυνατότητα.

29 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να διαπιστωθεί ότι η κατάργηση της διακρίσεως περί της οποίας πρόκειται στην κύρια δίκη δεν θα είχε επίπτωση στην οικονομική ισορροπία του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως του Ηνωμένου Βασιλείου στο σύνολό του.

30 Όσον αφορά, δεύτερον, τη συνοχή μεταξύ του συστήματος των συντάξεων λόγω συμπληρώσεως συντάξιμου χρόνου και του συστήματος των λοιπών παροχών, πρέπει να εξεταστεί αν η διαφορετική αναλόγως του φύλου προϋπόθεση της ηλικίας η οποία προβλέπεται για την παροχή περί της οποίας πρόκειται στην κύρια δίκη είναι αντικειμενικώς αναγκαία.

31 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι ο κύριος στόχος των διαδοχικών νομοθετικών τροποποιήσεων οι οποίες μνημονεύονται στις σκέψεις 12 και 13 της παρούσας αποφάσεως ήταν να καταργηθεί η καταβολή του ΕΜΕ — που αποτελεί επίδομα προοριζόμενο να αντισταθμίσει τη μείωση του μισθού που οφείλεται σε εργατικό ατύχημα ή σε επαγγελματική ασθένεια — για τα άτομα που δεν έχουν πλέον ηλικία η οποία τους επιτρέπει να εργαστούν, με την επιβολή περιοριστικών προϋποθέσεων στηριζόμενων στην προβλεπόμενη από τον νόμο ηλικία συνταξιοδοτήσεως.

32 Κατόπιν αυτών των νομοθετικών τροποποιήσεων, υφίσταται επομένως συνοχή μεταξύ του συστήματος του ΕΜΕ, που σκοπό έχει να αντισταθμίσει τη μείωση των επαγγελματικών εισοδημάτων, και του συστήματος της συντάξεως γήρατος. Κατά συνέπεια, η επίμαχη στην κύρια δίκη κανονιστική ρύθμιση είναι αντικειμενικώς αναγκαία για τη διασφάλιση της συνοχής αυτής.

33 Η διαπίστωση αυτή δεν ανασκευάζεται από το γεγονός ότι το ΕΜΕ αντικαθίσταται, όταν ο δικαιούχος συμπληρώνει την ηλικία συνταξιοδοτήσεως και παύει να εργάζεται, από το ΕΣ, το ύψος του οποίου καθορίζεται στο 25 % του ΕΜΕ, καθόσον το ΕΣ σκοπό έχει να αντισταθμίσει τη μείωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος που απορρέει από τη μείωση του μισθού συνεπεία εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθένειας.

34 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, πρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι μια διάκριση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη συνδέεται αντικειμενικώς και αναγκαίως με τη διαφορά της ηλικίας συνταξιοδοτήσεως των ανδρών και των γυναικών και, επομένως, καλύπτεται από την προβλεπόμενη στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας παρέκκλιση.

35 Κατά συνέπεια, στα δύο πρώτα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η παρέκκλιση η οποία προβλέπεται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι εφαρμόζεται επί παροχής, όπως το ΕΜΕ, η οποία εισήχθη στην εθνική νομοθεσία μετά την εκπνοή της προθεσμίας για τη μεταφορά της οδηγίας και επιβάλλει την προϋπόθεση συμπληρώσεως ορισμένης ηλικίας που διαφέρει αναλόγως του φύλου.

Επί του τρίτου ερωτήματος

36 Λαμβανομένης υπόψη της απαντήσεως που δόθηκε στα δύο πρώτα ερωτήματα, δεν συντρέχει λόγος απαντήσεως στο τρίτο ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

37 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με απόφαση της 8ης Μαΐου 1998 ο Social Security Commissioner, αποφαίνεται:

Η παρέκκλιση η οποία προβλέπεται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως, ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι εφαρμόζεται επί παροχής, όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη «reduced earnings allowance», η οποία εισήχθη στην εθνική νομοθεσία μετά την εκπνοή της προθεσμίας για τη μεταφορά της οδηγίας και επιβάλλει την προϋπόθεση συμπληρώσεως ορισμένης ηλικίας που διαφέρει αναλόγως του φύλου.

Rodríguez Iglesias	Edward	Sevón
Kapteyn	Gulmann	Puissochet
Hirsch	Jann	Ragnemalm

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 23 Μαΐου 2000.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος

G. C. Rodríguez Iglesias